

Υπόθεση C-303/98

Sindicato de Médicos de Asistencia Pública (Simap)

κατά

Conselleria de Sanidad y Consumo de la Generalidad Valenciana

(αίτηση του Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των
εργαζομένων — Οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 93/104/ΕΚ — Πεδίο εφαρμογής —
Ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών — Μέση διάρκεια του χρόνου
εργασίας — Περιλαμβάνεται ο χρόνος των εφημεριών —
Εργαζόμενοι κατά τη νύκτα και σε βάρδιες»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα A. Saggio της 16ης Δεκεμβρίου 1999 I-7968

Απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 2000 I-7997

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 89/391 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας — Πεδίο εφαρμογής — Ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών — Εμπίπτουν (Οδηγία 89/391 του Συμβουλίου, άρθρο 2 §§ 1 και 2· οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 1 § 3)*

2. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Μη ύπαρξη ρητών μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο — Παρεκκλίσεις προβλεπόμενες στο άρθρο 17 — Δυνατότητα εφαρμογής
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 17)
3. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Χρόνος εργασίας — Έννοια — Ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών — Εφημερίες — Περιλαμβάνονται
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 2, σημ. 1)
4. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Νυκτερινή εργασία — Έννοια — Εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας περί νυκτερινής εργασίας των εργαζομένων με σχέση ιδιωτικού δικαίου επί των ιατρών των δημόσιων νοσοκομείων, οι οποίοι εργάζονται με σχέση δημοσίου δικαίου
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 2, σημ. 4)
5. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Εργασία σε βάρδιες — Έννοια
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 2, σημ. 5 και 6)
6. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας — Παρέκκλιση — Ανεπιφύλακτος και ακριβής χαρακτήρας
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρα 16, σημ. 2, και 17 §§ 2 και 4)
7. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας — Μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας — Παρέκκλιση — Συναινέση του εργαζομένου
(Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 18 § 1, στοιχ. β', περίπτ. i)

1. Τόσο από τον σκοπό της οδηγίας 89/391, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, όσο και από το γράμμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής

της είναι ευρύ και ότι οι σχετικές εξαιρέσεις, περιλαμβανομένης της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, σχετικά με ορισμένες ιδιαίτερες δραστηριότητες του δημόσιου τομέα, οι οποίες αποσκοπούν στη διασφάλιση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας

λειας, που είναι αναγκαίες για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας, πρέπει να ερμηνεύονται στενά.

ιατρών των ομάδων πρώτων βοηθειών, πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 17 της οδηγίας 93/104.

Μια δραστηριότητα όπως η δραστηριότητα των ιατρών των ομάδων πρώτων βοηθειών που ασκούν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο του δημόσιου τομέα, η οποία, υπό κανονικές συνθήκες, δεν μπορεί να εξομοιωθεί με τις δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/391 και δεν εμπίπτει επίσης σε καμία από τις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών αυτών.

(βλ. σκέψεις 43-45, διατακτ. 2)

2. Εφόσον, ακόμη και στην περίπτωση που δεν έχουν θεσπιστεί ρητά μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, το εθνικό δίκαιο που ρυθμίζει ορισμένη δραστηριότητα πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 17 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιτρέπει παρεκκλίσεις από τα άρθρα 3, 4, 5, 6, 8 και 16 μέσω της νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής οδού ή με συλλογικές συμβάσεις ή με συμφωνίες μεταξύ κοινωνικών εταίρων, το δίκαιο αυτό είναι σύμφωνο προς την οδηγία αυτή. Κατά συνέπεια, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να εφαρμόζουν το εθνικό τους δίκαιο, εφόσον το δίκαιο αυτό, αν ληφθούν υπόψη τα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας των

3. Όλες οι εφημερίες που πραγματοποιούν οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών υπό το καθεστώς της φυσικής παρουσίας τους στο κέντρο υγείας πρέπει να θεωρούνται ως χρόνος εργασίας και ενδεχομένως ως υπερωριακή απασχόληση υπό την έννοια της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας. Όσον αφορά τις εφημερίες υπό το καθεστώς της συνεχούς δυνατότητας επικοινωνίας με τους ιατρούς αυτούς, μόνον ο χρόνος της πραγματικής παροχής πρώτων βοηθειών πρέπει να θεωρείται χρόνος εργασίας.

(βλ. σκέψη 52, διατακτ. 3)

4. Οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοηθειών που πραγματοποιούν κατά τακτά διαστήματα εφημερίες κατά τη νύκτα δεν μπορούν να θεωρηθούν, βάσει μόνον του άρθρου 2, σημείο 4, στοιχείο β', της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, ως εργαζόμενοι τη νύκτα, υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 4, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής, εφόσον το κράτος μέλος δεν έχει λάβει κανένα μέτρο σύμφωνα με το στοιχείο β' της εν λόγω διατάξεως. Το ζήτημα αν η εθνική νομοθεσία περί νυκτερινής εργασίας των εργαζομένων

με σχέση ιδιωτικού δικαίου μπορεί να εφαρμόζεται επί των ιατρών των ομάδων πρώτων βοθημάτων, οι οποίοι εργάζονται με σχέση δημοσίου δικαίου, αποτελεί ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί από το εθνικό δικαστήριο σύμφωνα με τους κανόνες της εσωτερικής νομοθεσίας.

(βλ. σκέψεις 55-58, διατακτ. 4)

5. Η εργασία που παρέχουν οι ιατροί των ομάδων πρώτων βοθημάτων κατά τις εφημερίες τους, οι οποίοι εργάζονται σύμφωνα με μέθοδο οργάνωσης της εργασίας κατά την οποία οι εργαζόμενοι διαδέχονται ο ένας τον άλλον στις ίδιες θέσεις εργασίας εκ περιτροπής, πράγμα το οποίο τους υποχρεώνει να επιτελούν μια εργασία σε διαφορετικές ώρες σε μια δεδομένη περίοδο ημερών ή εβδομάδων, αποτελεί εργασία κατά βάρδιες και οι ιατροί αυτοί είναι εργαζόμενοι σε βάρδιες υπό την έννοια του άρθρου 2, σημεία 5 και 6, της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας.

(βλ. σκέψεις 62, 64, διατακτ. 5)

6. Μολονότι το άρθρο 16, σημείο 2, της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα

στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, το οποίο παρέχει στα κράτη μέλη την ευχέρεια να προβλέπουν, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6 της οδηγίας αυτής, που ρυθμίζει τη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας, περίοδο αναφοράς μη υπερβαίνουσα τους τέσσερις μήνες, και το άρθρο 17, παράγραφος 2, σημείο 2.1, στοιχείο γ', περίπτωση i, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από το άρθρο 16, παράγραφος 2, όσον αφορά τις δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη να εξασφαλιστεί η συνέχεια της υπηρεσίας ή της παραγωγής, παρέχουν στα κράτη μέλη περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 6, το γεγονός αυτό δεν θίγει τον σαφή και ανεπιφύλακτο χαρακτήρα των διατάξεων αυτών. Συγκεκριμένα, από το άρθρο 17, παράγραφος 4, της οδηγίας 93/104 προκύπτει ότι η περίοδος αναφοράς δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες. Κατά συνέπεια, αυτό το περιθώριο εκτιμήσεως δεν αποκλείει τη δυνατότητα καθορισμού των δικαιωμάτων επί της ελάχιστης προστασίας που πρέπει οπωσδήποτε να παρέχεται.

Κατά συνέπεια, οσάκις δεν έχουν εκδοθεί εθνικές διατάξεις που να μεταφέρουν στην εθνική νομοθεσία το άρθρο 16, σημείο 2, της οδηγίας 93/104 ή, ενδεχομένως, που να προβλέπουν ρητά μία από τις κατά το άρθρο 17, παράγραφοι 2, 3 και 4, παρεκκλίσεις, οι διατάξεις αυτές μπορούν να ερμηνευθούν ως έχουσες άμεσο αποτέλεσμα και συνεπώς παρέχουν στους ιδιώτες το δικαίωμα να μην υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες η περίοδος αναφοράς για την εφαρμογή της

μέγιστης εβδομαδιαίας διάρκειας της εργασίας τους.

(βλ. σκέψεις 66-70, διατακτ. 6)

7. Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο β', περίπτωση i, πρώτη υποπερίπτωση, της οδηγίας 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόζουν το άρθρο 6 της

εν λόγω οδηγίας, το οποίο ρυθμίζει τη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας, η διάταξη αυτή απαιτεί την προσωπική συναίνεση του εργαζομένου. Κατά συνέπεια, η συναίνεση που δίδεται από τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους στο πλαίσιο συλλογικής συμβάσεως ή συμφωνίας δεν ισοδυναμεί με συναίνεση του ίδιου του εργαζομένου.

(βλ. σκέψεις 72-74, διατακτ. 7)